

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Mellersta Österbottens välfärdsområde

Kotihoidon kriteerit 2023

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

Hyväksytty Aluehallituksessa 5.12.2022/ §

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen (Soite)				
Kotihoidon kriteerit				
Toimintakyky	Palvelun tarve	Palvelun määrä n. 10-60 t/kk	Palvelun tavoite	Palvelun muoto ja järjestämistapa
Asioiden hoitoon liittyvissä toiminnoissa vajetta (IADL) ja tilapäinen päivittäisistä toiminnoista (ADL) suoriutumisen vaje	Sairaalasta kotiutuminen, toimintakyvyn tilapäinen heikkeneminen sairaudesta johtuen	Määräaikainen arviointijakso, palveluaika vaihtelee tarpeen mukaan	Palvelun tarve tilapäinen: n. 2 viikkoa-1 kuukausi, minkä aikana selvitetään mahdollinen tuleva palvelutarve ja palvelun järjestämisen tapa/tavat	Soiten kotihoito Kotihoidon arviointijakso
Asioiden hoitoon liittyvissä toiminnoissa vajetta (IADL) ja tilapäinen päivittäisistä toiminnoista (ADL) suoriutumisen vaje	Sairaalasta kotiutuminen, toimintakyvyn tilapäinen heikkeneminen sairaudesta johtuen, läheisauttajan/omaishoitajan tilapäinen poissaolo	Tilapäinen kotihoito	Palvelun tarve tilapäinen: 2 viikkoa-1 kuukausi	Soite kotihoito tai palveluseteli
IADL ja ADL vajeita ja terveydentilaan liittyviä riskitekijöitä (esim. kaatuminen, ravitsemustila)	Pitkäaikainen toimintakyvyn vaje, joka aiheuttaa palvelun tarpeen	Säännöllinen kotihoito, tuettu kotihoito n. 10 t/kk	Kuntoutumista edistävän kotihoidon turvin henkilön toimintakyky paranee tai vähintään säilyy ennallaan.	Soite kotihoito tai palveluseteli
Kognition ongelma, lievä muistisairaus ja IADL ja ADL vajeita ja terveydentilaan liittyviä riskitekijöitä	Pitkäaikainen toimintakyvyn vaje, jossa henkilö tarvitsee vähintään fyysistä apua IADL tai ADL toiminnoissa ja muistia aktivoivaa toimintaa	Säännöllinen kotihoito valvottu kotihoito n. 11-29 t/kk	Asiakkaan, omaisen ja kotihoidon hoitajan kanssa laaditun hoito- ja kuntoutussuunnitelman mukainen hoito, joka tukee asiakkaan kotona asumista	Soite kotihoito tai palveluseteli
Kognition ongelma, keskivaikea muistisairaus ja ADL-toiminnoissa vaikeita vajeita ja terveydentilaan liittyviä ongelmia	Pitkäaikainen toimintakyvyn vaje, jossa henkilö tarvitsee päivittäin yhden tai kahden hoitajan, joista toinen on läheinen, avut päivittäisissä toimissa	Säännöllinen kotihoito, tehostettu kotihoito n. 30-60 t/kk	Asiakkaan, omaisen ja kotihoidon hoitajan kanssa laaditun hoito- ja kuntoutussuunnitelman mukainen hoito, joka tukee asiakkaan kotona asumista	Soite kotihoito tai palveluseteli
Kognition ongelma, vaikea muistisairaus ja ADL-toiminnoissa vaikeita vajeita ja terveydentilaan liittyviä ongelmia	Pitkäaikainen toimintakyvyn vaje, jossa henkilö tarvitsee päivittäin yhden tai kahden hoitajan, joista toinen on läheinen, avut päivittäisissä toimissa	Säännöllinen kotihoito, tehostettu kotihoito n. 30-60 t/kk	Asiakkaan, omaisen ja kotihoidon hoitajan kanssa laaditun hoito- ja kuntoutussuunnitelman mukainen hoito, joka tukee asiakkaan kotona asumista	Soite kotihoito tai palveluseteli

Somaattinen/fyysinen ongelma, kaikissa toimissa autettava, kykenee hälyttämään apua	Pitkäaikainen vaikea toimintakyvyn vaje, jossa henkilö tarvitsee fyysistä apua IADL ja ADL toiminnoissa	Säännöllinen kotihoito; valvottu kotihoito n. 11-29 t/kk tai tehostettu kotihoito 30-60 t/kk	Kuntoutumista edistävän kotihoidon turvin henkilön toimintakyky paranee tai vähintään säilyy niin pitkään, että ympärivuorokautinen hoito on vain elämän loppuvaiheessa	Soite kotihoito tai palveluseteli
---	---	---	---	-----------------------------------

Kotihoito

Keski-Pohjanmaan **hyvinvointialueen** (Soite) kotihoito perustuu lakiin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000), sosiaalihuoltolakiin (1301/2014) ja -asetukseen (607/83), kansanterveyslakiin (kansanterveysterveyslaki 66/72), terveydenhuoltolakiin (1326/2010) sekä lakiin ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (ns. vanhuspalvelulaki 980/2012). Kotihoito tarkoittaa kotipalvelun ja terveydenhuoltolain 25§:ään sisältyvien kotisairaanhoidon tehtävien muodostamaa kokonaisuutta (Sosiaalihuoltolaki 3.luku §20). Kotihoidon tarkoituksena on neuvonnan, ohjauksen, hoidon toteutuksen ja kuntoutumista edistävän työotteen avulla turvata toimintakyvyltään heikentyneiden henkilöiden omassa kodissa asuminen mahdollisimman pitkään.

Kotihoidon toiminta on luottamuksellista ja henkilöstöä sitoo vaitiolovelvollisuus. Kotihoidon henkilöstöön kuuluu sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia, jotka työskentelevät moniammatillisessa yhteistyössä muiden sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa.

Kotihoito on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät toimintakyvyn vajauksen vuoksi voi käyttää kaikille kuntalaisille tarkoitettuja avopalveluita. Kotihoito perustuu aina asiakkaan toimintakyvyn ja terveydentilan kokonaisarviointiin, jonka tekee kotihoito. Arvioinnin perusteella tehdään yksilöllinen hoito- ja kuntoutumissuunnitelma. Asiakkaan toimintakykyä arvioidaan toimintakykymittareilla.

Kotihoito kohdennetaan eniten ohjausta, hoivaa, hoitoa, ja sairaanhoitoa tarvitseville kotihoidon kriteerit täyttävälle asiakkaille, joiden toimintakyvyn aleneminen estää päivittäisistä toiminnoista itsenäisen suorittamisen. Yksilöllisesti suunnitelluilla ohjauksella ja hoivalla ohjataan, tuetaan ja autetaan asiakasta selviytymään omatoimisesti tai tuettuna päivittäistoiminnoistaan ja hoidostaan. Hoidon ja avun tarpeen arviointi on jatkuvaa ja tavoitteena on asiakkaan toimintakyvyn ylläpitäminen, kuntoutuminen ja toimintakyvyn kohentamisen myötä myös hoivan ja avun tarpeen väheneminen/loppuminen. Omaisia ja lähipiiriä ohjataan ja kannustetaan osallistumaan asiakkaan toimintakyvyn ylläpitämiseen ja kotona asumisen tukemiseen. Kotihoito kunnioittaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa. Kotihoidon asiakastyö kirjataan organisaation potilastietojärjestelmään. Viestivihkoja ei käytetä asiakastyön kirjaamiseen. Yhteydenpitotapa asiakkaan omaiseen/läheiseen sovitaan aina yksilöllisesti hoito- ja kuntoutumissuunnitelman laatimisen yhteydessä. Kotihoidossa ei ole saattajapalvelua, vaan tutkimus- ja hoitokäynneille kodin ulkopuolelle lähtee mukaan ensisijaisesti omainen/muu läheinen.

Kotihoito toimii Keski-Pohjanmaan **hyvinvointialueella** alueella pääsääntöisesti kahdessa vuorossa seitsemänä päivänä viikossa.

Kotihoidon palveluiden hakeminen

Kotihoitoa haetaan joko ottamalla yhteyttä Kotihoidon toiminnanohjauskeskukseen tai vapaamuotoisella hakemuksella. Kotihoidon toiminnanohjauskeskuksessa tehdään alustava hoidon ja hoivan tarpeen kartoitus, jonka perusteella uusi asiakas ohjataan oikealle kotihoidon alueelle tai mikäli kotihoidon kriteerit eivät täyty, Asiakasohjaukseen ja avopalveluihin tarkempaa palvelutarpeen arviointia varten. Hoidon ja hoivan tarpeen voi tuoda esille asiakas itse, omainen tai muu läheinen tai yhteistyötahot. Yli 75-vuotiaan asiakkaan avun/tuen tarve arvioidaan viimeistään seitsemäntenä päivänä yhteydenotosta. Kiireellinen arviointi tehdään välittömästi.

Kotihoidon maksu määräytyy perheeseen, tulojen sekä palveluiden palvelutuntien määrän mukaan. Kotihoidon arviointijaksolta, videovälitteisistä palveluista sekä lääkeannostelurobotista peritään Soiten hallituksen vuosittain vahvistama asiakasmaksu. Kotisairaanhoidon vaaditaan lääkärin lähete. Kotisairaanhoidossa päävastuu hoidon suunnittelusta, toteutuksesta tai toteutuksen organisoinnista ja seurannasta on sairaanhoitajalla. Lääketieteellisestä osuudesta vastaa lääkäri.

Kotihoidon myöntämisen perusteet

Kotihoidon piiriin voidaan ottaa asiakas, joka ei selviydy henkilökohtaisista toiminnoista itsenäisesti tai omaistensa turvin ja jonka toimintakyky on selvästi alentunut. Uusi kotihoidon asiakkuus alkaa kotihoidon arviointijaksolla, jonka aikana asiakkaan toimintakyky ja avuntarve arvioidaan ja soveltuvat teknologiset ratkaisut otetaan käyttöön. Arviointijakson aikana kotihoidon määrä, kesto ja toteuttamistapa määritellään yksilöllisesti ja kirjataan yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa omaisen/läheisen kanssa laadittavaan hoito- ja kuntoutumissuunnitelmaan. **Kotihoitoa toteutetaan asiakkaan kanssa yhdessä tehdyn hoito- ja kuntoutumissuunnitelman mukaan.**

Asiakkaan kodin olosuhteiden tulee vastata hänen hoidon tarpeitaan ja turvallisuutta sekä tukea kotona selviytymistä. Asiakkaalla tulee olla kotonaan hoidon ja hoivan kannalta olennaiset apuvälineet, jotta hoito ja hoiva voidaan toteuttaa hänen kotonaan. Kotihoito avustaa apuvälineiden kartoittamisessa ja ohjaa asiakasta niiden hankinnassa. Kotihoidossa lääkkeidenjako toteutetaan apteekkien koneellisena annosjakeluna aina kun asiakkaan lääkitys on siihen soveltuva. Pelkät lääkkeidenantokäynnit toteutetaan ensisijaisesti lääkebotin avulla. Kotihoidon käynnit, joissa ei tarvita fyysistä avustamista, toteutetaan aina ensisijaisesti etäkäynteinä. Kotihoidossa asiakkaan toimintakykyä ja avun/tuen ja ohjauksen tarvetta arvioidaan jatkuvasti ja käyntejä vähennetään tai lisätään tarpeen mukaan.

Pääsääntöisesti asiakkaan saama kotihoidon palveluaika ei pitkäaikaisesti/pysyvästi voi ylittää Kotihoidon maksimipalveluaikaa n. 60 t/kk. Jos asiakkaan palveluntarve ylittää pitkäaikaisesti tai pysyvästi 60 t/kk, tulee asiakkaan hankkia maksimajan ylittävä palvelu omakustanteisesti yksityisiltä palveluntuottajilta. Kotiin annettavan palvelun kustannusten ei tule pysyvästi ylittää tehostetun palveluasumisen vuorokausihintaa. Kun asiakkaan toimintakyky ei enää riitä kotihoidon ja tukipalveluiden avulla turvalliseen kotona asumiseen ja kotihoidon maksimi palveluaika täyttyy, on syytä harkita tehostetumpaa asumismuotoa.

Kun asiakas on saanut myönteisen päätöksen tehostettuun palveluasumiseen ja paikkaa tarjottaessa kielletty vastaanottamasta tarjottua paikkaa, tulee hänen hankkia kotihoidon maksimi palveluajan (60 t/kk) ylittävä hoito omakustanteisesti yksityiseltä palveluntuottajalta.

Kotihoito päättyy, kun asiakas ei enää täytä kotihoidon kriteereitä.

Kotiin annetaan hoitoa, hoivaa, ohjausta esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- Asiakas tarvitsee apua mm. ravitsemuksessa, henkilökohtaisen hygienian hoidossa, pukeutumisessa ja/tai muussa perushoidossa, lääkehoidon toteuttamisessa, seurannassa ja arvioinnissa. Asiakas tarvitsee säännöllistä, pääasiassa päivittäistä erityistä terveydenhuollon ammattitaitoa vaativaa hoivaa ja huolenpitoa pidempiaikaisesti. Asiakas selviää yhden henkilön auttamana.
- Asiakas tarvitsee sairautensa tai alentuneen toimintakykynsä vuoksi sairaanhoitoa eikä kykene käyttämään kodin ulkopuolisia terveyspalveluita.
- Asiakas on omaistensa hoidossa. Omaiset tarvitsevat tekemänsä hoitotyön tueksi kotihoitoa.
- Asiakas on ollut sairaalahoidossa ja sen vuoksi kotona selviytymisen edellytykset todetaan rajalliseksi joko tilapäisesti tai pysyvästi.

Työsuojelliset vaatimukset kotihoidossa

Työturvallisuuslaki (738/2002) määrittelee työnantajan vastuun työolojen turvallisuudesta ja terveellisyydestä. Työnantajan on huolehdittava siitä, että työntekijä ei joudu toisen kodissa alttiiksi tapaturmavaaroille, työympäristön altisteille tai haitalliselle kuormitukselle. Työntekijällä on lupa ja oikeus poistua asiakkaan luota, mikäli kokee olevansa uhkatilanteessa.

- Päihteiden vaikutuksen alaisena olevan asiakkaan yleistila tarkistetaan ja suunnitellut hoitotoimenpiteet toteutetaan asiakkaan selvittyä.
- Hoitajan läsnä ollessa päihteiden vaikutuksen alaisena tai uhkaavasti käyttäytyvä asiakkaan vieras/omainen pyydetään poistumaan paikalta, kunnes hoitaja on toteuttanut asiakkaan hoitotoimenpiteet.
- Työntekijää kohtaan ei hyväksytä epäasiallista käytöstä kenenkään taholta (aggressiivinen käyttäytyminen, uhkailu, epäasiallinen häirintä, seksuaalinen ahdistelu tms.)
- Hoitajan läsnä ollessa asiakas tai muu asunnossa oleva henkilö ei saa tupakoida.
- Asiakkaan on sallittava kodissaan tehtävät tarpeelliset toimenpiteet työntekijöiden työturvallisuuden ja /tai asiakkaan asiakasturvallisuuden parantamiseksi kuten noston ja siirron apuvälineet/laitteet, sairaalasänky, kodin muutostyöt (kahvat, kynnysten poistot, oviaukkojen leventäminen), ylimääräisten tavaroiden poistaminen asunnosta ja mattojen poistaminen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää pesutilojen turvallisuuteen.
- Asiakas käyttää hänelle osoitettuja apuvälineitä.
- Pihojen riittävä valaistus ja hiekotus; kiinteistön omistaja on velvollinen huolehtimaan piha-alueen riittävästä valaistuksesta ja hiekotuksesta.
- Kodissa on paloturvallisuutta edistäviä välineitä. Palovaroitin on lakisääteisesti pakollinen varuste. Huoneiston asukas on velvollinen huolehtimaan, että asunnossa on palovaroitin.
- Asiakkaan omistamat asunnossa olevat **vialliset** sähkölaitteet tulee korjauttaa. Kaikkien tarvittavien työvälineiden tulee olla käyttökunnossa ja turvallisuusseikat huomioitu.
- Kotieläimistä tulee olla tieto etukäteen mm. allergioiden takia. Kaikki eläimet tulee pitää kiinni tai toisessa tilassa koko käynnin ajan.
- Kotihoitoon ei voida ottaa asiakasta, joka ei itse halua palvelua, jonka aggressiivista käyttäytymistä ei saada hallintaan tai joka ei sitoudu yhteistyöhön, vaikka ymmärtäisi sen merkityksen hoitonsa kannalta.